

megfigyeltük a koporsó maradványait, több esetben nemcsak a vasszegeket, hanem még a deszkák maradványait is. A kolostorudvarban, részben a talajviszonyoknak köszönhetően, koporsófeltöltést csak két esetben tudtunk rögzíteni. Az elhunytakat melléklet nélkül, csak a ruházathoz köthető kiegészítőkkal temették el, így párizsi kapcsok, rugós-gyöngyös pártamaradványok és bronzkarika került elő. Hunyadi János 1446 körülre keltezhető obulusa az „F” szelvény falmaradványának tetején lévő csontváz mellkasán volt, egy közelebből még nem meghatározott bronzérem a 62–63. sz. sírok felszedése után a megtisztított felületen került elő, a 77. sz. objektum föltja felett. Az egyik sír alatt 13–14. századi edénytöredékeket tartalmazó tárológödör volt.

A templom Ny-i főfalától K-re, azzal párhuzamosan futó, a főfalakkal azonos alapozási szinten korábbi periódus(ok) falmaradványait dokumentáltuk: kb. 2 m-re 60–80 cm széles habarcssávot kisebb kövekkel és egy nagyobb kő helyének lenyomatával. Mintegy 6 m-re 85–90 cm széles, legkésőbb a sírok készítésekor visszabontott andezittufás falszakaszt találtunk, amely alapozási árkának alján egy habarcsröghöz tapadva III. Béla ezüstérme került elő. A két falmaradványt a D-i mellékahajó teljes szélességében megfigyelhettük. Ehhez a megelőző periódushoz tartozott az a rövid falszakasz, amely a pincelejáró és a 87. sz. objektum közötti területen, csupán habarcsfeltöltésekben őrződött meg.

A kolostor ÉNy-i helyiségétől D-re a kolostorudvart nagyrészt kiszedett formában fennmaradt falak határolták: az 1. és 49. sz. objektum. Ez utóbbinak a 2003-as kutatóárokban megfigyelt alapozási mélysége 2 kősor, szélessége 100–110 cm. A tőle D-re mintegy 5 m-re párhuzamosan futó falszakasz az udvart szegélyező folyosó vagy helyiségsor D-i határoló fala lehetett. A két fal között íveltén rakott téglafelület került napvilágra, ami talán kályhaalapozás volt, de a jelenlegi megfigyelések még nem elegendőek az objektumok és helyiségek funkciójának, kiterjedésének pontos meghatározásához.

A feltárt terület DNy-i sarkában, a templom és kolostor falain kívül 10 különböző méretű és kialakítású cölöplyuk került elő, amelyek a kolostort megelőző periódushoz tartozhattak, ahogyan az ÉK–DNy-i irányú, 50–60 cm szélességű falszakasz is. Ez az É-i részén alapozás-szerűen habarcsba rakott kövekből állt, a D-i részen alapárkának aljáig kiszedett. Északi vége kb. 20 cm-rel a kolostor ÉNy-i helyiségének zárófala előtt véget ért – vagy K felé bekanyarodott, ennek eldöntésére még további mélyítés szükséges ezen a területen. Talán egy fa felmenő falú építmény alapozásául szolgált.

Ugyancsak korábbi periódushoz köthető a templom és kolostorszárny találkozásánál még 2007-ben előkerült pince. Idén szondázó fúrással meghatároztuk a hosszát (kb. 6 m) és kutatóárokcal próbáltunk kiterjedéséről, felépítéséről adatokat szerezni. Úgy tűnik, hogy a pincét a sárga, márgás altalajba vájták, sem oldalát, sem tetejét nem rakták ki kővel. A pince boltívének beszakadásával a felette lévő vörösesbarna agyagos réteg is megrogyott,

ami a kolostor Ny-i falának rézsútos leszakadását eredményezte. A pince betöltése humuszos, erősen habarcsrögös, köves, téglatörmelék, csupán néhány kerámiatöredék került elő belőle.

Szondázó fúrással vizsgáltuk a főhajó területén lévő nagyméretű, téglalap alakú jelenség mélységét és rétegviszonyait: eszerint a mai járószinttől mérve kb. 570 cm-es mélységben lévő sárga agyagos, vizes réteg felett végig bolygatott, visszatöltött omladékos betöltődés található. Ezért az idei ásatási szezonban feltárására nem kerülhetett sor. Ugyancsak szondázással kutattuk a kolostortól D-re lévő területen a kerítőárok vagy árkok helyét. A kolostor DNy-i sarkához közeli szonda rétegsora szerint a mai felszíntől mintegy 50 cm-es mélységben, 30–40 cm-es faszenes, hamus feltöltődés és téglatörmelék jelezte az árok helyét.

Az előkerült leletanyag csekély mennyiségű, főleg 11–13. századi házikerámia, de megtalálhatóak a 14. századiak is. A bronztárgyak többsége a sírokból, Zsigmond király érme a 4. sz. szelvényből, a kerengőt záró folyosó vagy helyiségsor területéről származott. A vastárgyak nagyobb részét a koporsószegek teszik ki, ezenkívül kulcs- és késtöredékek valamint egy fúrószerű szerszám töredéke érdemel említést.

Konzulens: Buzás Gergely.

Munkatársak: Patton Gábor, Csányi Viktor, Gergely Katalin, Komiáti Józsefné, Kovács István, Szabó Géza, Szalai Gábor, Varga Gábor, Zsámboki-Tóth Zsuzsanna, Figura István egyetemi hallgatók.

BORUZZ KATALIN

308. Mende, Bille-pusztá (KÖH 45769)

(Pest megye) Sza

A 31. sz. főút szélesítési munkálatait megelőzve a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat munkatársai terepbejárást végeztek, melynek során a nyomvonal mentén három lelőhelyet lokalizáltak. A feltárásokat már a Pest Megyei Múzeumok Igazgatóságának munkatársai végezték.

A Mende előtti 2 m-es sávba 14 jelenség esett bele, ebből hétben volt leletanyag. Az előforduló gyorskorongolt szürke kerámia alapján a teleprészletet a szarmata korba sorolhatjuk. A területen előkerült egy sír is, amelyben a bolygatott váz mellett egy vaskés és egy kisméretű edény volt. A lelőhely az általunk feltárt szakasztól mind É-i, mind D-i irányban egyaránt folytatódik.

Munkatárs: Várkonyi Diána régésztechnikus.

FARKAS ZOLTÁN

309. Mesterháza, Laskod-dűlő (KÖH 72943)

(Vas megye) B, LT, Kk

2010. február 24-én régészeti megfigyelést végeztünk Mesterházától DK-re, a 050/1 és 024 sz. földutak keresz-

teződésében található, régészeti érdekeltségű területet érintő kábelárok nyomvonalában, két irányban 150-150 m hosszan. Az árok régészeti objektumot nem érintett, semmilyen jelenséget nem bolygatott.

A kereszteződéstől É-i irányban szántott terület, attól D-re őszi vetés volt. Valószínűleg az intenzív mezőgazdasági művelés miatt, relatíve kisméretű kerámiatöredékek kerültek elő, de jelentős mennyiségben: néhány perem- és fenéktöredék, kevés díszített kerámia, és sok jellegtelen oldaltöredék. Néhány darabon tagolt bordadisz található, ill. egy síkozott darab is előkerült, ami alapján egy késő bronzkori település rekonstruálható a területen. Néhány grafitos töredék, P-peremű fazéktöredék és oldaltöredékek a kelták jelenlétére, míg néhány perem 14-15. századi megtelepedésre utal. A lelőhely mérete viszonylag nagy, 360-300 m átmérőjű.

FARKAS CSILLA

310. Mezőhegyes, Csatókamarás (KÖH 73993)

(Békés megye) Á, Kk

A MOL Dombegyház-DNy-8 és a MOL Dombegyház-DNy-9. jelű gázkutak termelésbe állításához tervezett gázvezeték nyomvonalán 2010. július 30-án terepbejárást végeztünk, melynek során Mezőhegyes határának ÉK-i részében, a Csatókamarás nevű külterületi rész (az Állami Gazdaság 73-as majorja) D-i és DK-i oldalán, a Cigányka-ér medrétől kissé távolabb, attól Ny-ra, egyenetlen, változatos felszínen elhelyezkedő lelőhelyet dokumentáltunk, de kiterjedését egyik irányban sem sikerült pontosan megállapítani. A leletanyag előfordulásának sűrűsége, ill. fogyása alapján feltételezhető, hogy Ny-i széle a majorba vezető egykori vasút nyomvonalára Ny-i oldalára nem nagy mértékben terjedt át. A most megfigyelt adatok és jelenségek szerint a lelőhely legintenzívebb része a mai Csatókamarás beépített területétől DK-re helyezkedik el, s ettől szintén DK-i irányban távolodva a leletanyag sűrűsége fokozatosan csökken. A gyűjtött leletanyag főként Árpád-kori és késő középkori kerámiatöredékekből áll, jelezve ezzel is az itt azonosítható Árpád-kori előzményű késő középkori település, minden bizonnyal a középkori oklevelekből ismert Csatókamarás helyét.

SZATMÁRI IMRE

311. Mezőhegyes határa

(Békés megye) Ő, Á

A Mezőhegyes-DK-1 jelű kút termelésbe állításához tervezett gázvezetékek nyomvonalán 2010. szeptember 14-én végeztünk terepbejárásokat.

Kossuth-telep, Kockás-tanya (KÖH 75617): A település határának DK-i részén, a Mezőhegyes-Battonya közti műúttól É-ra, a Kossuth-teleptől K-re, a telep K-i szélétől mintegy 400 m-re, a térképen még jelölt Kockás-tanya helyének D-i oldalán, két hatalmas mélyedés DNy-i,

ill. ÉNy-i partján elhelyezkedő lelőhelyet azonosítottunk. Pontos kiterjedését nem sikerült megállapítani a kedvezőtlen felszíni viszonyok miatt, de az előkerült őskorinak látszó kerámiadarabok egyértelműen régészeti lelőhelyre utaltak. Kiterjedése hozzávetőlegesen 300×150 m. Déli szélével a tőle DK-re lévő nagy kiterjedésű mélyedésre, K-i szélével pedig a tőle ÉK-re eső másik hatalmas mélyedésre támaszkodik.

Pereg-pusztá, komlószárító (KÖH 31811): Az ismert lelőhely korábban bejelölt kiterjedését, DNy-i szélét módosítottuk, a lelőhely területét megnöveltük. A most dokumentált terület ugyanis az eddigi lelőhelyhatárnak közvetlenül a DNy-i széle mellé esett, egy DK-i oldalán mélyedéssel határolt, DNy-i irányú, elkeskenyedő kiemelkedésre. Ezen a kiemelkedésen, mintegy 200×100 m-es körzetben találtunk a felszínen néhány szórványos Árpád-kori kerámiatöredéket.

I-es tábla (KÖH 75619): Mezőhegyes DK-i határában, a Mezőhegyes és Battonya közötti műút É-i oldalán, a műúttól kb. 400 m-re, a Kossuth-teleptől DNy-i irányban, a térképen még jelölt fasor helyétől 150 m-re K-re, egy minden irányban mélyedésekkel körülvett, É-D irányú kiemelkedés területén, kb. 300×140 m-es körzetben gyűjtöttünk néhány Árpád-kori edénytöredéket.

SZATMÁRI IMRE

312. Mezőkovácsháza-Reformátuskovácsháza, Magyarbánhegyesi határszél (KÖH 73083)

(Békés megye) Sza

A Kunágota mezőfejlesztés project (Kág-4 jelű kút termelésbe állítása) keretében tervezett vezeték nyomvonalán végeztünk szisztematikus régészeti terepbejárást 2010. február 27-28-án. A nyomvonal által érintett 0201/7-12 hrsz.-ú területen, Reformátuskovácsháza határának ÉK-i szögletében, a magyarbánhegyesi határvonaltól mindössze 20 m-re, a mezőkovácsházi határvonaltól pedig kb. 700 m-re, a Kis-Ádáz-dűlő É-i oldalán lévő V. dűlő területének K-i végében régészeti lelőhelyet azonosítottunk. Teljes kiterjedése bizonytalan, kb. 350×200 m lehet. A D-i széle ugyanis a nyomvonaltól bizonytalan távolságban húzódik, itt szisztematikus terepbejárást nem végeztünk. Egész területén gyűjthetők szarmata kori kerámialeletek. A térkép ezen a részen egy enyhe, szabálytalan alakú mélyedést jelöl, de a terepen ez a mélyedés szinte észrevehetetlen. A leleteket is éppen ebben a mélyedésben találtuk.

SZATMÁRI IMRE

313. Mezőkovácsháza-Reformátuskovácsháza, Magyarbánhegyesi határszél (KÖH 73083)

(Békés megye) U, Sza

Reformátuskovácsháza É-i határában, a magyarbánhegyesi határvonaltól mindössze 20 m-re, a Lászlófi-